

Brusel 3. října 2022
(OR. en)

12997/1/22
REV 1

SOC 533
EMPL 365
ECOFIN 942
EDUC 333

POZNÁMKA K BODU „I/A“

Odesílatel:	Výbor pro sociální ochranu
Příjemce:	Výbor stálých zástupců (část I)/Rada
Předmět:	Klíčové výzvy v sociální oblasti: hlavní sdělení Výboru pro sociální ochranu na základě výročního přezkumu monitoru výsledků v oblasti sociální ochrany – potvrzení

Delegace naleznou v příloze hlavní sdělení Výboru pro sociální ochranu na základě výročního přezkumu monitoru výsledků v oblasti sociální ochrany a vývoje v oblasti politik sociální ochrany za účelem jejich potvrzení Radou na zasedání dne 17. října 2022.

Úplné znění zprávy je k dispozici v dokumentu 12997/22 ADD 1.

Profily jednotlivých zemí podle monitoru výsledků v oblasti sociální ochrany připojené k této zprávě jsou obsaženy v dokumentech 12997/22 ADD 2–4.

Hlavní sdělení

Výboru pro sociální ochranu

Výroční zpráva 2022

Přezkum monitoru výsledků v oblasti sociální ochrany (SPPM)
a vývoje v oblasti politik sociální ochrany

HLAVNÍ SDĚLENÍ

- V souladu se svým mandátem podle článku 160 SFEU Výbor pro sociální ochranu vypracoval pro Radu svůj každoroční přezkum týkající se sociální situace v EU a vývoje sociální politiky v členských státech,** jenž vychází z nejaktuálnějších dostupných údajů a informací. Na tomto základě Výbor pro sociální ochranu předkládá níže uvedená zjištění a společné priority, jimiž by se měly řídit přípravné práce v souvislosti s roční analýzou udržitelného růstu 2023.
- V roce 2021 začaly ekonomiky členských států EU znovu růst.** Zlepšující se sanitární situace, jakož i koordinovaná opatření na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni s cílem zmírnit dopady pandemie COVID-19 pomohly ekonomice EU vrátit se na podzim 2021 na úroveň produkce před pandemií. Nezaměstnanost klesla z pandemického maxima 7,8 % na konci roku 2020 na 6,0 % v polovině roku 2022. Reálné příjmy domácností se v roce 2021 rovněž zlepšily.
- V roce 2022 vytvořila útočná válka Ruska proti Ukrajině nové ekonomické a geopolitické prostředí.** Z něj vyplývající zvýšené ceny energií a komodit, narušení dodávek a rostoucí nejistota ohrožují evropské oživení po pandemii a přispívají ke zhoršení sociální a ekonomické situace. Vysoké ceny energií, rostoucí inflace a zvýšené celkové životní náklady by mohly mnoho domácností, zejména rodiny s nižšími příjmy, které vynakládají větší část svých příjmů na energie a potraviny, dostat do nejisté ekonomické situace a zvrátit tak pokrok, jehož bylo v posledních letech v mnoha zemích dosaženo při snižování nezaměstnanosti, chudoby a nerovnosti.
- Válka rovněž vyvolala rozsáhlou humanitární krizi, neboť od začátku konfliktu uprchlo ze své země více než 12 milionů Ukrajinců.** Příliv uprchlíků do Evropy zatěžuje schopnost řady zemí EU přijímat osoby, které utíkají před válkou, a poskytovat jim ochranu a rovněž představuje velkou zátěž pro systémy sociální ochrany a sociálního začleňování v celé Evropě.

5. **Před invází Ruska na Ukrajinu bylo možné pozorovat obecně pozitivní vývoj sociální situace, přičemž většina ukazatelů SPPM pro rok 2021 zaznamenala ve všech členských státech především pozitivní změny, které odrážely dopad oživení a přínos systémů sociální ochrany a sociálního začleňování, zejména:**

- **snížení rizika chudoby nebo sociálního vyloučení** ve více než třetině členských států, což odráží zejména pokles **závažné materiální a sociální deprivace** v mnoha zemích, avšak s více **smíšeným vývojem**, pokud jde o míru ohrožení chudobou a podíl obyvatel žijících v domácnostech, v nichž (téměř) žádný jejich člen nemá zaměstnání;
- **výrazný pokles intenzity chudoby** u obecné populace přibližně ve třetině členských států, spolu s **poklesem přetrvávající chudoby** v polovině zemí, což částečně odráží **vyšší dopad sociálních transferů** ve třetině členských států;
- **situace dětí se** v mnoha členských státech **obecně zlepšila**, což se projevilo poklesem jejich ohrožení chudobou nebo sociálním vyloučením, míry jejich materiální a sociální deprivace a mezery chudoby u dětí (ačkoli u posledně jmenovaného ukazatele byl v sedmi členských státech zaznamenán i nárůst);
- **zlepšila se rovněž situace mladých lidí**, přičemž ve třetině zemí došlo k poklesu míry NEET¹ a poklesu počtu osob předčasně odcházejících ze vzdělávání;
- ve dvou třetinách členských států nadále **rostla míra zaměstnanosti starších pracovníků**, což odráží zlepšení na trhu práce v roce 2021;
- **zlepšení situace v oblasti chudoby a relativních příjmů starších osob** (ve věku 65 let a více), přičemž v téměř polovině zemí došlo k poklesu míry ohrožení chudobou nebo sociálním vyloučením.

---

¹ Osoby, které nejsou zaměstnané ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy.

6. **Přesto existovalo několik oblastí, které je z hlediska vývoje v roce 2021 třeba sledovat, konkrétně:**

- zvýšení míry **dlouhodobé nezaměstnanosti** v téměř třetině členských států;
- nárůst **podílu obyvatel žijících v domácnostech, v nichž (téměř) žádný jejich člen nemá zaměstnání**, ve třetině členských států;
- smíšený vývoj, pokud jde o **příjmovou nerovnost**, kdy ve třetině členských států došlo k poklesu, ale v podobném počtu zemí k nárůstu.

7. **Evropský pilíř sociálních práv spolu s hlavními cíli EU v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby a sociálního vyloučení, které jsou součástí akčního plánu pro provádění pilíře, stanoví nezbytný rámec pro opatření na úrovni EU a členských států.** Závazky členských států, které byly v červnu 2022 předloženy ministrům EU pro zaměstnanost a sociální věci, odpovídají hlavním cílům EU nebo je dokonce překračují. Vzhledem k tomu, že tyto cíle jsou vzájemně závislé a vzájemně se posilují, měla by být ve všech oblastech politiky přijata soudržná politická opatření. Pokud jde o cíl snížení chudoby, ve většině členských států zůstal počet osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením ve srovnání s rokem 2019 stejný nebo se snížil.

8. **V současném nestabilním prostředí by EU a členské státy měly pokračovat v zavádění cílených a účinných politických opatření za účelem posílení sociálního začlenění a sociální ochrany a snížení rizik pro zranitelné domácnosti a jednotlivce.** Ke zlepšení sociální situace v celé Unii by měla přispět i opatření mimo oblast sociální politiky. Všechny reformy, včetně těch, které se zabývají ekologickou a digitální transformací, musí zohledňovat sociální otázky a otázky zaměstnanosti. Větší využívání posouzení distribučních dopadů může pomoci předcházet nepříznivým sociálním dopadům.

9. **Je třeba dále posílit systémy sociální ochrany, aby se zvýšila jejich odolnost a mohly čelit současným i nadcházejícím výzvám.** Proces modernizace, který v mnoha členských státech probíhá, musí pokračovat prováděním zásad aktivního začleňování s důrazem na podporu přiměřeného příjmu, podporu sociálního začlenění a účast na trhu práce spolu s poskytováním cenově dostupných a kvalitních služeb. Prioritou by mělo zůstat zajištění toho, aby se systémy sociální ochrany vztahovaly i na pracovníky v nestandardních pracovněprávních vztazích a osoby samostatně výdělečně činné. K řešení problému nevyužívání dávek jsou zapotřebí účinné politiky s dalším zjednodušením procesů a integrací při poskytování dávek a zlepšením transparentnosti systémů sociální ochrany s podporou digitálních technologií.
10. **S ohledem na sociální a hospodářské dopady útočné války Ruska proti Ukrajině je třeba pokračovat v posilování stávajících záchranných sociálních sítí, jakož i v cíleném úsilí o podporu zranitelnějších skupin obyvatel.** Na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni by se měly úvahy i nadále přednostně zaměřovat na opatření ke zmírnění ekonomických dopadů rostoucích cen energie, zejména pro domácnosti s nízkými příjmy, úsilí v boji proti rostoucímu bezdomovectví a vyloučení z přístupu k bydlení, podporu zranitelných rodin a dětí, jakož i pokračující podporu ukrajinských uprchlíků v přístupu k základním službám a na trh práce.

11. **V kontextu stárnoucí společnosti, měnící se ekonomiky a trhů práce je třeba zachovat úsilí o zajištění přiměřenosti i udržitelnosti důchodových systémů.** Opatření k úpravě požadavků na věk odchodu do důchodu nebo profesní dráhu, dávek nebo akumulčních sazeb, ve kterých se odráží vývoj střední délky života, by měla být doplněna strategiemi aktivního stárnutí a flexibilními pracovními možnostmi, a to včetně možnosti kombinovat důchody s příjmy z pracovní činnosti, a měla by zajišťovat spravedlivé zacházení s pracovníky s dlouhou profesní dráhou, kteří brzy vstoupili na trh práce. Politiky by rovněž měly usnadňovat přístup k důchodovým systémům osobám s různými formami nestandardního zaměstnání a osobám samostatně výdělečně činným. Řešení přetrvávajících rozdílů ve výši důchodů žen a mužů bude vyžadovat vyšší a lepší účast žen na trhu práce, a to prostřednictvím úsilí o řešení rozdílů v odměňování žen a mužů, podpůrných politik pro osoby s pečovatelskými povinnostmi – včetně přístupu k vysoce kvalitní a cenově dostupné péči, opatření pro rovnoprávné rodičovství, která usnadní návrat do pracovního procesu po přerušení profesní dráhy, jakož i pečovatelských kreditů nebo jiných mechanismů poskytovaných pečujícím osobám (většinou ženám) za účelem kompenzace doby strávené mimo placenou práci péčí o rodinné příslušníky.
12. **Pandemie COVID-19 poukázala na potřebu posílit kapacitu vnitrostátních systémů zdravotní péče, aby se zlepšily výsledky obyvatelstva v oblasti zdraví a bylo možné lépe reagovat na budoucí krizové události.** Za tímto účelem má i nadále zásadní význam větší integrace a koordinace mezi zdravotnictvím a sociálním sektorem. Klíčovou prioritou zůstává přeorientování poskytování služeb z nemocnic na primární péči, mimo jiné prostřednictvím investic do nových jednotek primární zdravotní péče, většího zavádění řešení elektronického zdravotnictví a obnoveného zaměření na prevenci nemocí a podporu zdraví. Měla by být posílena kapacita zdravotnického personálu, mimo jiné prostřednictvím větších možností odborné přípravy a podpůrných opatření ke zvýšení přitažlivosti zdravotnického povolání. K řešení nerovnoměrného rozdělení zdravotnických pracovníků a zajištění spravedlnosti v jednotlivých regionech je nutné sladit pobídky na regionální a subregionální úrovni, jakož i vnitrostátní rámce pro hodnocení kvality.

13. **Vzhledem ke stárnutí obyvatelstva v EU je třeba zajistit přístup k odpovídající, cenově dostupné a kvalitní dlouhodobé péči².** Měla by se zlepšit přiměřenost sociální ochrany v oblasti dlouhodobé péče, aby byla dlouhodobá péče včasná, komplexní a cenově dostupná pro ty, kdo ji potřebují. Dostupnost dlouhodobé péče by měla být zajištěna ve všech prostředích, mimo jiné rozvojem nebo zlepšením domácí péče a komunitní péče, a to se zvláštním důrazem na řešení územních rozdílů. Ve všech zařízeních dlouhodobé péče by měla být zajištěna kritéria a normy vysoké kvality a mělo by být posíleno zajišťování kvality, aby bylo možné reagovat na stávající strukturální nedostatky v poskytování péče, a to i s ohledem na rostoucí rozmanitost pečovatelských služeb, pečovatelských zařízení a preferencí uživatelů péče. Jsou zapotřebí přístupy zaměřené na člověka a integrované poskytování služeb spolu s preventivními opatřeními a podporou samostatného života ve všech pečovatelských zařízeních. Je třeba řešit potřeby v oblasti dovedností a nedostatek pracovníků, mimo jiné zajištěním spravedlivých pracovních podmínek. Úsilí, jehož cílem je posílit poskytování vysoce kvalitní formální péče, by mělo být doprovázeno opatřeními na podporu neformálních pečovatelů, a to i prostřednictvím školení, poradenství, psychologické podpory, respitní péče, podpory při sladování pracovního života a pečovatelských povinností a finanční podpory.
14. **V širším kontextu péče jsou rovněž zapotřebí opatření ke zlepšení dostupnosti, kvality a cenové dostupnosti předškolního vzdělávání a péče,** aby se podpořil rozvoj dobrých životních podmínek, dovedností a kompetencí dětí, přerušil se mezigenerační přenos chudoby a podpořila se účast rodičů na trhu práce.
15. **Úsilí o zlepšení pokrytí a přiměřenosti systémů sociální ochrany, důchodů, zdravotní péče a dlouhodobé péče by mělo být doplněno úvahami o tom, jak tyto systémy financovat, neboť přiměřenost a udržitelnost jdou ruku v ruce.** Ačkoli rovnováha mezi různými zdroji financování zůstává specifická pro každý členský stát, bylo by užitečné pokračovat v diskusích o nových a alternativních zdrojích financování. Členské státy by na podporu svého reformního úsilí měly i nadále využívat stávající fondy EU, zejména ESF+ a Nástroj pro oživení a odolnost.

---

² Aniz jsou dotčena probíhající jednání o *doporučení Rady o přístupu k cenově dostupné vysoce kvalitní dlouhodobé péči* (COM(2022) 441).

16. **Účinným koordinačním nástrojem je i nadále evropský semestr**, neboť podporuje udržitelný a inkluzivní hospodářský růst, konkurenceschopnost, zaměstnanost a odpovídající sociální ochranu a sociální začlenění. Vzhledem k tomu, že řada reformních opatření přijatých členskými státy je součástí národních plánů pro oživení a odolnost, je i nadále zásadní, aby Rada EPSCO a její poradní orgány byly úzce zapojeny do průběžného sledování provádění těchto plánů.
17. V zájmu posílení sociální Evropy a podpory provádění evropského pilíře sociálních práv na úrovni EU a členských států a s řádným ohledem na příslušné pravomoci **by měl být zachován konstruktivní dialog mezi orgány EU, členskými státy, sociálními partnery a organizacemi občanské společnosti.**
18. Evropská komise se vyzývá, aby při přípravě roční analýzy udržitelného růstu 2023 zohlednila výše uvedené politické pokyny.